

Tonking-flógvin

Soleiðis viðkaði USA bardagan í Vietnam

2. august 1964 var amerikanski destroyarin Maddox á patruljuferð í Tonkin-flógvanum. Ein heilt vanlig ferð, soleiðis sum verjumálaráðharrin McNamara greiddi frá. Hetta var nærindis nokrum norðurvietnamesiskum oyggjum og Maddox hevði beint tá vent og skuldi fara heimaftur, tá hann varð álopin av trimum norðurvietnamesiskum motortorpedobátum. Teir skutu torpedoir móti Maddox, men Maddox varð bert raktur av eini maskinbyrsukúlu. Harafturimóti sakk annar av torpedobátunum.

Tvey samdøgur seinni var Maddox — eftir boðum frá Johnson forseta — aftur á staðnum saman við destroyaranum Turner Joy. Um kvöldið vórðu teir álopnir av fyra motortorpedobátum, ið skutu við torpedoum. Ameríkanski skipini vórðu ikki rakt, men tveir norðurvietnamesiskir bátar vórðu skaddir av amerikanskum flotaflögum. Soleiðis ljóðaði tann almenna frágreiðingin. Johnson gav boð um at bumbuflogførini hjá flotanum skuldu gera hevðaratsóknir móti flotastøðum og oljugeymslum í Norðurvietnam. Tað varð tað fyrsta amerikanska loftálopið á Norðurvietnam, hin 5. august 1964. Samstundis fóru amerikanski leiðararnir til politiatókn heima. Í sjónvarpi segði Johnson amerikanska fólkinum frá norðurvietnamesisku skipsálopinum: »Agressiónin móti friðarligum landsbygdum í Suðurvietnam er nú viðkað til opin álop á opnum havi móti USA. Henda ákoyring kemur at fáa allar amerikanarar til at tvífalda strembanina fyri at gera okkara skyldu mótvegis suðurvietnamesisku stjórnini. Men svar okkara vil í fyrstu atlaga verða avmarkað og hóskandi.«

Tveir dagar seinni góðtók kongressin næstan einmælt ta fundarsamtykt, sum í senatnum varð framlögð av William Fulbright, forsetans vegna. Henda samtykt gav honum myndugleika til at »seta í verk øll neyðug móttøk fyri at berja niður eitthvørt álop á ameriksku stríðsmegina, og at fyrirbyggja viðari aggressión.« Forsetin fær myndugleika til »eftir egnari metan at taka øll neyðug stig, herundir nýtslu av vápnamegi, fyri at hjálpa einumhvørjum lími ella protokolsti (Suðurvietnam, Laos, Cambodja) í SEATO, við at verja frælsi tess, tá tað biður um hetta.« Tað er eftir hesari samtykt at stjórnirnar í USA síðani hava ført og viðkað bardagan í Indokina.

Men hvat hendi verunliga í Tonkin-flógvanum, í august døgnum í 1964?

Eftir øllum keldum at døma er fyrsti samanstoysturin hjá

Maddox nokurlunda rætt frásagdur. Burtursæð frá, at tá einki varð sagt um, at flogflór hjá flogberanum Ticonderoga skaddu tveir av áloypandi bátunum. Hetta hendi í myrkri og ringur var sjógvurin. Ljósútgærðin hjá Maddox var í ólagi og vað bert leysliga umvæld. Maddox kundi ikki fyri vist siga, um tað verunliga vóru nokur skip. Turner Joy sigur harafturimóti fyri vist, at hann hevur søkt ein bát, og skatt ein annan. Flogberin Constellation var komin til Ticonderoga.

Men Maddox var ikki á nakrari vanliga vaktarferð. Hann hevði elektroniska útgærð umboð fyri at finna radarverjuna hjá Norðurvietnam, m. a. við at láta at gera álop. Hetta skuldi nýtast til álopsatgerðir í framtíðini, segði Grant Sharp, admiralur, 4 ár seinni.

Stóðan var hættslig. Bardagin í Suðurvietnam gekk illa hjá Saigon-stjórnini og amerikansku hjálparum hennara. Ameríkanska flogvápnið var longu í gongd í Suðurvietnam og Laos. Í juli kravdu hernaðarligu leiðararnir bumbing av Norðurvietnam, og Saigon kravdi »herferð norðureftir«. Ein roð av royndaratsóknum bæði á landi og frá sjónum, vórðu just byrjaðar.

30.—31. juli gjordu suðurvietnamesiskir eindir undir amerikanskir yvirleiðslu soleiðis álop á nakrar oyggjar hjá Norðurvietnam. Maddox sá nakrar av hesum eindum á heimleið. 3.—4. august vóru nýggj álop. McNamara noktadi at hetta var so. Men tey vóru góðkend av Pentagon og honum, og skiparin á Maddox, Herrick kapteynur, hevði fingið frásøgn um hetta.

Hjá norðurvietnamesisku leiðarunum kundi eingin ívi vera um, at Maddox og seinni báðir destroyararnir vóru við í atsóknum. Hesi skip komu sera nær til týðningarmestu álopsøkini. Herrick bað sjálvur amerikansku yvirleiðsluna um flogfara-stuðul, tá hann hoyrði, at norðurvietnamesararnir hildu vaktarskipið vera við í álopinum. Ti vóru flogberarnir hildnir til reiðar, meðan boð vórðu givin frá Johnson um at senda destroyararnar aftur til okið hin 4. august.

At Hanoi visti sera væl um alt hetta — betur enn amerikanska fólkið og kongressin — sýndu seinri kanningar, ið nú eru vorðnar váttaðar av tí loyniliga Pentagon frágreiðingini. Bumbingin av Norðurvietnam — eisini í størri stíli — var longu fyrreikað, viðkannin av bardaganum planlögð, og helt konkretar ætlanir (34 a) fyri psykologiska, politiska og militera uppbyggging viðtíknar. Menn vóru longu farnir til verka.

Frágreiðingin til kongressina var skrivað í uttanríkisráðnum, longu í mei. Forsetin og ráðgevarar hansara bjóðu bert eftir einum páskoti fyri at fara í kriggj fyri álvara. Ti varð Tonkinghendingin avgerandi, og ikki bert ein »láturlig yvirreaktión«, sum hin bretski kannarin Alastair Buchan helt. Næstan øll vórðu villeidd.

Petti fyri petti kom avdúkingin fram komandi árin. Fulbright sjálvur gjørdi nógv fyri hesum í senatsnevnd sini í 1968. Men tá hann nærkaðist mest vandamikla spurninginum, væletlaða umsitingin og villeiðingin, gav eisini hann upp. Tá hevði Johnson nevniliga avgjørt fyrstu avmarkingarnar av bumbingini, og sagt frá, at hann vildi fara frá sum forseti.

Sjálvt kritiski frágreiðingarskrivarin hjá Pentagon tyktist ikki at hava skilt, hvussu og hvi Norðurvietnam reageraði sum tað gjørdi í Tonking-flógvanum. So ringt er tað at siggja sakina frá hinari síðuni. Ikki minst, tá næstan allar keldur siggja sakina amerikanskt. Hvør hevði roknað við tí í august 1964?

Licitatióin

Arbeiddið viðvikjandi at leggja »Havnará« undir lok í Gundadali (150 m) verður her boðið fram til almenna licitatióin.

Frágreiðing, tekningar og treytir fáast til láns ímóti 100,- kr. í veðhaldi á býarverkfrøðingaskrivstovuni frá hósdegi tann 15. juli 1971, kl. 10.00.

Skrivlig boð í afturlatnum brævbjálva, merktur:

»BOD UPPÁ HAVNARÁ UNDIR LOK«

verða send býarverkfrøðingaskrivstovuni í seinasta lagi hósdagin tann 5. august 1971, kl. 12.00 (á middegi), tá verða tey inkomnu boðini opnað, meðan teir, ið bjóða hava, eru hjástaddir.

Tórshavn, tann 12. juli 1971.

B Ý A R V E R K F R Ø Ð I N G U R I N

FÆRØSK MARGARINE

Vita No 1

VITAMINISERET

FÆRØSKT PRODUKT

FINT PRODUKT

En stilling som sysselmand for Sandoy syssel bliver ledig den 1. august 1971. Stillingen er placeret i 16. lønramme. Til stillingen hører tjenestebolig. Ansøgninger stiles til justitsministeriet og indsendes til rigsombudsmanden på Færøerne. Opslået ledig den 6. juli 1971. Udløber den 24. juli 1971.

Mannfólkaklæði

Hópur av nýkomnum vørum

KLÆDNINGAR, allar støddir og nógvir litir.

BLAZERS

JAKKAR

RUSKINNSJAKKAR

NAPPASKINNSJAKKAR

LEÐURJAKKAR

FLOYALSJAKKAR

BUKSUR í stórum úrvali, ljósar og myrkar

SKJÚRTUR, HOSUR, SLIPS o.a. einum tørvar uppá kroppin.

Ver vælkleddur á ólavssøku, keyp klæðini frá KISSA.

Landsins størsta úrval av MANNFÓLKAKLÆÐUM

Úrval verður sent á BYGD

hjá **KISSA** Tórshavn
ALT TIL MANNFÓLK...